

Onderzoek teambevoegdheid 10-14-onderwijs

Nulmeting 2020-2021

In opdracht van:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Project:

2020.065

Publicatienummer:

2020.065-2105

Datum:

Utrecht, 8 februari 2021

Auteurs:

Dialogic innovatie & interactie
Oberon Onderzoek en Advies

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	5
1.3	Aanpak onderzoek	6
1.4	Doelstelling van deze nulmeting	7
1.5	Aanpak meting	8
1.6	Leeswijzer	8
2	Opzet initiatieven	9
2.1	Profilering 10-14 onderwijs	9
2.2	Organisatorische invulling	10
2.3	Samenstelling van het team	11
2.4	Onderwijskundige invulling	12
2.5	Verantwoording	13
3	Totstandkoming en verwachtingen	15
3.1	Redenen voor gebruik van teambevoegdheid bij 10-14-onderwijs	15
3.2	Effect op opzetten 10-14-initiatief (alleen voor nieuwe initiatieven)	16
3.3	Verwachtingen ten aanzien van deelname aan het experiment	16
3.4	Beoogde kwaliteitswaarborg	17
3.5	Werkwijze na beëindiging experiment	19
4	Conclusie	21
	Bijlage 1. Korte omschrijving initiatieven	23
	Bijlage 2. Overzicht interviewrespondenten	31

Auteurs: Tessa Groot Beumer, Leonie Hermanussen, Roos Jansen, Rosa Kuipers (Dialogic); Anne Luc van der Vegt, Rianne Exalto, Hilde Bekkers (Oberon).

Citeren als: Dialogic, Oberon (2021). *Onderzoek teambevoegdheid 10-14-onderwijs. Nulmeting*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Den Haag.

1 Introductie

1.1 Aanleiding

In het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' is aangekondigd dat er meer experimentele ruimte komt voor vormen van samenwerking tussen het primair onderwijs (hierna: po) en voortgezet onderwijs (hierna: vo), zogenaamde 10-14-scholen. Het doel van 10-14-on-derwijs is een geleidelijke overgang van po naar vo. De precieze invulling van het 10-14-onderwijs verschilt per initiatief. Gemeenschappelijke deler van de verschillende initiatieven is sterke samenwerking tussen po- en vo-scholen, waarbij leraren van beide scholen gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het onderwijs aan deze leerlingen.

Uit monitoring van Oberon van de eerste twaalf 10-14-initiatieven bleek dat voor deze scholen de regels voor bevoegdheden en inzetbaarheid van leraren één van de voornaamste knelpunten is bij het organiseren van het onderwijs. Vanaf schooljaar 2020-2021 start OCW daarom met het *experiment teambevoegdheid voor 10-14-onderwijs* (hierna: experiment). Scholen komen hiervoor in aanmerking als zij 10-14-onderwijs aanbieden en een aanvraag doen voor teambevoegdheid.

Teambevoegdheid houdt in dat het team dat 10-14 onderwijs geeft gezamenlijk de benodigde bevoegdheden bezit, zonder dat dit hoeft te gelden voor elke individuele leraar. Binnen het team vullen de leraren en hun bevoegdheden elkaar aan. Leraren dragen binnen het team verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van dat deel van het onderwijs van het 10-14-onderwijs waarvoor zij beschikken over een bevoegdheid. Dit betekent in de praktijk dat leraren zelf niet meer bevoegd hoeven te zijn voor het onderwijs dat ze verzorgen omdat ze zich mogen beroepen op de expertise van andere leraren met bevoegdheid binnen het team. Dit vergt een andere arbeidsverdeling om de onderwijskwaliteit te blijven waarborgen.

Het experiment teambevoegdheid betreft een tijdelijke oplossing voor het geconstateerde knelpunt.¹ De uitkomsten van het experiment kunnen mogelijk input geven voor toekomstig beleid rondom het bevoegdhedenstelsel. Het ministerie van OCW heeft daarom behoefte aan inzicht in de effecten van het experiment en heeft Dialogic en Oberon gevraagd onderzoek hiernaar uit te voeren. Het beoogde resultaat van het experiment teambevoegdheid is als volgt: "Scholen die een 10-14-initiatief starten of uitvoeren ervaren minder knelpunten rond de inzet van hun personeel met betrekking tot bevoegdheid, terwijl de onderwijskwaliteit goed blijft."

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het onderzoek heeft tot doelstelling de werking van het experiment in kaart te brengen. Het gaat er dus om of het experiment ertoe leidt dat er minder knelpunten worden ervaren rondom de inzet van personeel met betrekking tot bevoegdheid en of de onderwijskwaliteit daarbij goed blijft.

Hierbij richten de onderzoekers zich op drie aspecten van de werking, te weten:

¹ Kamerbrief minister Slob van 4 juli 2019 (31 293, nr. 473)

- De **totstandkoming** en **verwachtingen**,
- Het **resultaat** en **doelbereik**,
- De **effecten** van het experiment.

Op basis van de bevindingen worden **aanbevelingen** gedaan met betrekking tot toekomstige wet- en regelgeving.

Het onderzoek bestaat uit meerdere meetmomenten. De volgende onderzoeksvragen dienen uiteindelijk te worden beantwoord:

Totstandkoming en verwachtingen

1. Waarom besluiten initiatieven om gebruik te maken van deze teambevoegdheid bij 10-14-onderwijs?
2. In hoeverre zijn initiatieven door de mogelijkheid van het invoeren van de teambevoegdheid eerder geneigd om een 10-14-initiatief op te zetten (alleen voor nieuwe initiatieven)?
3. Hoe waarborgen initiatieven de kwaliteit van het gegeven onderwijs binnen de teambevoegdheid?
4. Welke verwachtingen hebben de initiatieven ten aanzien van deelname aan het experiment?
5. Hoe ziet de invulling van de teambevoegdheid er praktisch uit?

Resultaten en doelbereik

6. Hoe evalueren de leraren het werken in het team (individueel en gezamenlijk)?
7. Hoe verloopt de invulling van de teambevoegdheid (organisatorisch, praktisch)?
8. Wat zijn de resultaten van de samenwerking volgens betrokken leraren en schoolleiders?

Doeltreffendheid

9. In hoeverre ervaren de initiatieven die een 10-14-initiatief willen starten (nieuwe initiatieven) of al uitvoeren (oude initiatieven) minder knelpunten rond de inzet van hun personeel met betrekking tot bevoegdheid?
10. Wat is het effect van het experiment teambevoegdheid op de organisatorische en onderwijskundige inrichting van 10-14-onderwijs?
11. Wat is het effect van het experiment teambevoegdheid op de samenwerking tussen de verschillende leraren?
12. Wat is het effect van het experiment teambevoegdheid op de onderwijskwaliteit van het 10-14-onderwijs bij deelnemende initiatieven?
13. Wat zijn de randvoorwaarden die nodig zijn om positieve effecten te verkrijgen?

Aanbevelingen

14. Welke aanbevelingen zijn er ten aanzien van de doeltreffendheid (wegnemen van knelpunten rondom bevoegdheden in het 10-14-onderwijs) van de teambevoegdheid?
15. Wat zijn de aanbevelingen ten aanzien van het wijzigen van de wet- en regelgeving met betrekking tot bevoegdheden?

1.3 Aanpak onderzoek

In dit onderzoek combineren Dialogic en Oberon een diepte- en een breedte-aanpak.

- De **diepte-aanpak** houdt in dat maximaal zestien deelnemers aan het experiment door de tijd worden gevolgd. We maken hierbij een verdeling tussen acht 'nieuwe'

initiatieven en acht 'oude' (dat wil zeggen huidige initiatieven binnen de pilot 10-14-onderwijs). Dit jaar zijn alle tien initiatieven die zich hebben aangemeld voor het experiment in schooljaar 2020/21 meegenomen en volgend jaar zullen zes initiatieven worden gevolgd die zich in mei 2021 aanmelden. Deze initiatieven nemen deel aan een nulmeting, tussenmeting en eindmeting. We analyseren de projectplannen, waarin elk van de initiatieven beschrijft hoe het sectoroverstijgend team wordt vormgegeven, en interviewen of enquêteren schoolleiding, schoolbestuur, leraren, leerlingen en ouders.

- Daarnaast is er een minder intensieve **breedte-aanpak**, waarmee overige initiatieven die deelnemen aan het experiment worden gevolgd d.m.v. een vragenlijst onder leraren en analyse van projectplannen.

Het onderzoek wordt afgesloten met een workshop met vertegenwoordigers van de initiatieven; deze dient om de bevindingen te valideren en input te leveren ten behoeve van de aanbevelingen.

Het onderzoek kent een looptijd van ruim drie jaar. De uitkomsten van het onderzoek staan vastgelegd in een eindrapport dat naar verwachting eind 2023 wordt opgeleverd. Tussentijds worden driemaal deelresultaten gepubliceerd, namelijk:

1. Een nulmeting (in januari 2021, *dit rapport*)
2. Eerste voorgangsrapportage (naar verwachting in september 2021)
3. Tweede voortgangsrapportage (naar verwachting in september 2022).
4. Een eindrapportage (oktober 2023).

1.4 Doelstelling van deze nulmeting

Onderliggend rapport betreft de nulmeting en geeft resultaten van de totstandkoming en verwachtingen weer van alle initiatieven² die in 2020-2021 deelnemen aan het experiment (diepte-aanpak). De nulmeting is een inventarisatie van de huidige situatie en de beoogde doelstellingen en resultaten waarbij de resultaten worden meegenomen als uitgangspunt voor verder onderzoek. Aspecten die hierin aan bod komen betreffen:

- Beschrijvende statistieken van deelnemende initiatieven (aantal, inrichting van het experiment).
- Eerste analyse van projectplannen van deelnemende initiatieven.
- Verdiepend inzicht in de totstandkoming en verwachtingen van de initiatieven.

In deze nulmeting geven we een antwoord op de eerste vijf onderzoeksvragen over totstandkoming en verwachtingen van deelnemende initiatieven:

1. Waarom besluiten initiatieven om gebruik te maken van deze teambevoegdheid bij 10-14-onderwijs?
2. In hoeverre zijn initiatieven door de mogelijkheid van het invoeren van de teambevoegdheid eerder geneigd om een 10-14-initiatief op te zetten (alleen voor nieuwe initiatieven)?
3. Hoe waarborgen initiatieven de kwaliteit van het gegeven onderwijs binnen de teambevoegdheid bij 10-14-initiatieven?
4. Welke verwachtingen hebben de initiatieven ten aanzien van deelname aan het experiment?

² Dit waren er 10. In overleg met de opdrachtgever is besloten om in de eerste nulmeting alle deelnemende initiatieven aan het experiment mee te nemen.

5. Hoe ziet de invulling van de teambevoegdheid er praktisch uit?

1.5 Aanpak meting

De uitkomsten van deze eerste meting zijn gebaseerd op drie bronnen:

- **Deskresearch:** analyse van projectplannen van *alle* initiatieven uit startjaar 2020
- **Interviews:** kennismakingsgesprekken met primair betrokkene(n) van tien initiatieven, namelijk:
 - De LeerOnderneming Ridderkerk
 - Onderwijsroute 10-14 Zwolle
 - SOOOOL 10-14 Horst aan de Maas
 - Tienschool Groningen
 - Springhigh Amsterdam
 - Academie tien Nuovo Utrecht
 - Be-Tween Hardenberg
 - Fourteens Beverwijk
 - Onderwijs 10-14 Houten
 - Route 10-14 Tytjerksteradiel

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de achtergrond van de initiatieven op basis van de projectplannen aangevuld met informatie uit de gesprekken. In hoofdstuk 3 beantwoorden we de vijf onderzoeksvragen over de totstandkoming en verwachtingen van de 10 initiatieven. We eindigen met hoofdstuk 4 waarin we de belangrijkste bevindingen samenvatten. In Bijlage 1 omschrijven we kort de initiatieven en Bijlage 2 geeft een overzicht weer van gesprekspartners.

2 Opzet initiatieven

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de initiatieven zijn opgezet, aan de hand van de profilering, organisatorische en onderwijskundige invulling en de samenstelling van het team. Het hoofdstuk biedt een feitelijke beschrijving van de beginsituatie, in relatie tot het 10-14 onderwijs van de initiatieven. De opzet van de 10-14-initiatieven heeft immers implicaties voor de werking van teambevoegdheid. In Bijlage 1 is per initiatief een korte beschrijving te vinden.

2.1 Profilering 10-14 onderwijs

De initiatieven profileren zich veelal als initiatieven waar leerlingen de keuze voor het onderwijsniveau op het voortgezet onderwijs uit kunnen stellen (acht van de tien initiatieven). Ze beogen hiermee tegemoet te komen aan de wens voor een uitgestelde keuze. Sommige scholen richten zich specifiek op leerlingen die in het bijzonder baat kunnen hebben bij een persoonlijke en een geleidelijke overgang, in de aanmeldprocedure wordt hier rekening mee gehouden. De initiatieven bieden onderwijs voor een brede doelgroep, met vmbo, havo en vwo als uitstroomniveaus.

Uitzonderingen hierop zijn twee initiatieven, waarvan een zicht richt op sbo leerlingen met een leerachterstand en een ander initiatief op vmbo-leerlingen. Alle initiatieven willen (gaan) aanbieden vanaf groep 7 tot en met klas 2. Bij de start van het experiment Teambevoegdheid geldt dat voor zes van de tien initiatieven, zie Tabel 1. Drie andere initiatieven zitten nog in de opstartfase en bieden nu onderwijs aan in één, twee of drie leerjaren en breiden dat in de toekomst verder uit. Eén initiatief gaat pas van start in het schooljaar 2021/2022.

Tabel 1. Aanbod leerjaren per initiatief.

	Groep 7	Groep 8	Klas 1	Klas 2
Spring High ³	X	X	X	X
Tienerschool Groningen	X	X	X	X
Onderwijsroute 10-14 Zwolle ⁴	X	X	X	X
SOOOOL 10-14	X	X	X	X
De LeerOnderneming	X	X	X	X
Academie Tien	X	X	X	X
Be-Tween Hardenberg ⁵	-	X	X	-
Fourteens Beverwijk ⁶	X	X	X	-
Onderwijs 10-14 Houten ⁷	-	-	X	-
Route 10-14 Tytjerksteradiel ⁸	-	-	-	-

³ Spring High biedt ook onderwijs aan in klas 3 t/m 6 voor vmbo-t, havo en vwo.

⁴ Onderwijsroute 10-14 heeft in samenwerking met Onderwijsroute Mens& (andere school onder hetzelfde bestuur) een gezamenlijke bovenbouw voor 3 t/m 6 voor mavo, havo en vwo.

⁵ In schooljaar 2020-2021 is gestart met 1 groep van 13 leerlingen bestaande uit groep 8 en vo-leerjaar 1 leerlingen. In schooljaar 2021-2022 wordt dit uitgebreid met een klas naar boven (Vo-leerjaar 1 en 2).

⁶ Vanaf schooljaar 2021-2022 komen ook vo-leerjaar 2 erbij.

⁷ Vanaf schooljaar 2021-2022 starten ook groep 7, groep 8 en klas 2.

⁸ Groep 7 start in schooljaar 2021-2022. Daarna volgen de andere leerjaren.

Verder zien we dat één van de nieuwe initiatieven begonnen is met een groep leerlingen in leerjaar 1 van het voortgezet onderwijs (in het schooljaar 2021-2022 zullen de andere leerjaren volgen), terwijl de andere veelal beginnen met een po-klas (groep 7/8) en daarnaast in sommige gevallen ook een vo klas 1. Dat laatste was ook gebruikelijk onder de eerder gestarte initiatieven (s. Het starten met één leerjaar is veelal een bewuste keuze om het behapbaar te houden in het eerste jaar.

2.2 Organisatorische invulling

Alle initiatieven bestaan uit een samenwerking tussen het primair onderwijs (po) en het voortgezet onderwijs (vo). Vier van de tien initiatieven vallen onder één bestuur, dat zowel po- als vo-scholen binnen de organisatie heeft. De overige zes initiatieven vallen onder de verantwoordelijkheid van twee of drie schoolbesturen, waarbij er altijd sprake is van zowel een po- als een vo-bestuur. Omdat de initiatieven geen eigen BRIN-nummer hebben, is ieder initiatief gekoppeld aan de BRIN nummers van een po-school en een vo-school. Op deze scholen staan de leerlingen van de initiatieven ingeschreven.

Groepsindeling

De meeste initiatieven werken met een groepsindeling waarbij de scheidslijn tussen po en vo wordt doorbroken (zie tabel 2). Bij zes initiatieven zijn alle leerjaren po en vo gecombineerd; één initiatief combineert twee jaargroepen, één leerjaar po en één leerjaar vo. De groepsindeling is niet bij alle initiatieven permanent. Naast de vaste groepsindeling zijn er ook wisselende samenstellingen en activiteiten waaraan alleen po- of vo-leerlingen deelnemen. Op elk van deze groepen werken zowel po- als vo-docenten. Zonder experiment Teambevoegdheid zou dit niet zijn toegestaan.

Twee initiatieven werken met jaargroepen. Ook bij deze initiatieven geven zowel po- als vo-docenten les aan een groep leerlingen. Bovendien werken ook deze initiatieven regelmatig groepsdoorbrekend.

Tabel 2. Groepsindeling per initiatief.

	Jaargroepen	Combinatie twee leerjaren (po en vo gemengd)	Alle leerjaren geïntegreerd
Spring High			X
Tienerschool Groningen	X		
Onderwijsroute 10-14 Zwolle			X
SOOOOL 10-14			X
De LeerOnderneming	X		
Academie Tien Nuovo			X
Be-Tween Hardenberg		X	
Fourteens Beverwijk			X
Onderwijs 10-14 Houten ⁹			X
Route 10-14 Tytjerksteradiel ¹⁰			

⁹ Het Onderwijs 10-14 Houten is gebaseerd op geïntegreerde leerjaren. In schooljaar 2020-2021 zijn ze echter gestart met één klas, waarbij geïntegreerde leerjaren niet mogelijk is. Volgend jaar wordt het onderwijs uitgebreid met groepen 7, 8 en vo-leerjaar 2 en vanaf dan is er sprake van geïntegreerde leerjaren.

¹⁰ De groepsindeling is nog onbekend; initiatief start met ingang van schooljaar 2021/2022.

Samenstelling van het team

Het team van elk 10-14-initiatief bestaat uit leraren met een po-bevoegdheid en leraren met een vo-bevoegdheid. Sommige initiatieven werken met verschillende units of klassen. In die gevallen werken er op elk van de units of klassen altijd minstens één po-leraar en enkele vo-leraren. Gemiddeld werken er bij elk initiatief ruim 3 po-leraren, 13 vo-leraren en 1 leraar met een dubbele bevoegdheid. De variëteit is groot, zoals blijkt uit Tabel 3.

Tabel 3. Samenstelling van de lerarenteams.

Type bevoegdheid	Aantal initiatieven
Leraren po-bevoegdheid (n=9)	
1 leraar	3
2 leraren	1
3 leraren	3
>3 leraren	2
Leraren vo-bevoegdheid (n=9)	
1-5 leraren	2
5-10 leraren	4
>10 leraren	3
Leraren dubbele bevoegdheid (n=9)	
0 leraren	3
1 leraren	4
2 leraren	2

Bij drie initiatieven zit er slechts één po-leraar in het team. Dit zijn alle drie initiatieven die al wat langer bestaan. De po-leraar vervult de rol van klassenmentor, de vo-leraren de rol van vakspecialist. Het aantal uren van de po-leraar binnen 10-14 is bij deze initiatieven dan ook veel groter dan van de vo-leraren. Veel van de vo-leraren geven slechts enkele uren les in het 10-14-onderwijs.

Bij andere initiatieven is er getalsmatig een wat meer gelijkwaardige mix. Bij nieuwe initiatieven moet de doorgaande lijn nog worden ontwikkeld, dit vraagt veel tijd van zowel leraren po als vo. Van beiden is expertise nodig om het onderwijs te ontwikkelen. Het gaat dan om analyseren van SLO-leerlijnen, uitwerken in thematisch onderwijs en onderlinge afstemming. Dit zijn typisch werkzaamheden die in de beginfase van een initiatief veel aandacht krijgen.

Bij initiatieven met een klein aantal leraren is er sprake van een kernteam. Daaromheen is er een 'flexibele schil' van leraren die incidenteel bijdragen aan het onderwijs, voor een klein aantal lessen. Ook komt het voor dat sommige leraren buiten het kernteam alleen ontwikkelwerkzaamheden verrichten en geen lessen verzorgen. Zeker bij de nieuwere initiatieven komt dit vaker voor, een aantal van de nieuwe initiatieven start dan ook met groep 7/8 en daar worden nog niet alle vo-vakken gedoceerd. Vandaar dat ook niet alle voor alle vakken een leraar met vo-bevoegdheid in het kernteam zit.

Bij het tot stand brengen van een doorgaande lijn gaat er veel aandacht uit naar de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde. We zien dan ook bij vrijwel alle initiatieven leraren in deze kernvakken binnen het lerarenteam. Daarnaast maken leraren in andere moderne vreemde talen (Frans en Duits) en leraren lichamelijke opvoeding vaak deel uit

van het team. In Tabel 4 geven we een overzicht van alle vakken waarvoor vo-leraren bevoegd zijn.

Tabel 4. Vakken van leraren voortgezet onderwijs binnen (kern)team 10-14 onderwijs

Vakken vo-leraren	Aantal initiatieven	n
Wiskunde	8	9
Nederlands	8	9
Engels	9	9
Duits	6	9
Frans	6	9
Spaans	2	9
Natuurkunde	4	9
Scheikunde	2	9
Biologie	4	9
Techniek	2	9
Geschiedenis	2	9
Economie	2	9
Aardrijkskunde	4	9
Maatschappijleer	4	9
Lichamelijke opvoeding	8	9
Beeldende vorming	4	9
Muziek	1	9

Binnen sommige 10-14-teams werken alleen vo-leraren van de kernvakken, van lichamelijke opvoeding en een andere moderne vreemde taal. Dit wil niet zeggen dat geen les wordt gegeven in de andere vakken. Leraren van die vakken maken echter geen deel uit van het (kern)team.

Op andere initiatieven is het lerarenteam zeer gevarieerd samengesteld; daar werken vo-leraren van minstens tien verschillende vakken. Dit zijn de initiatieven met een vergaande vorm van vakintegratie. Deelname vanuit veel vakken wordt wenselijk gevonden, om inbreng vanuit verschillende invalshoeken te waarborgen. Overigens betekent vakkenintegratie bij sommige initiatieven ook dat vo-leraren deels lesgeven buiten hun eigen vakdiscipline. Dit vergt dus veel van teambevoegdheid.

Verder speelt de huisvesting van het initiatief binnen de deelnemende scholen een rol bij de samenstelling van het vo-deel van het lerarenteam. Voor 10-14-initiatieven met een eigen locatie is het belangrijk om alle vakken 'in huis' te hebben.

2.3 Onderwijskundige invulling

Het onderwijs is op verschillende manieren ingericht, waarbij we onderscheid maken tussen vakintegratie en de wijze waarop er gewerkt wordt aan een soepele overgang van po naar vo.

Vakintegratie

Bij vakintegratie worden afzonderlijke schoolvakken samengevoegd tot een leergebied waardoor leerlingen vakoverstijgend werken. Leerlingen werken dan bijvoorbeeld aan

thema's waarin verschillende schoolvakken terugkomen. Het is mogelijk om alle vakken volledig geïntegreerd aan te bieden, of gedeeltelijk (bijvoorbeeld door de zaakvakken te integreren of de vaktaal te integreren in andere vakken). Bij alle tien de initiatieven wordt er gewerkt met gedeeltelijke vak integratie. Zo wordt er op een initiatief apart lesgegeven in taal en rekenen, maar tijdens de projectmiddagen worden er vakoverstijgende projecten aangeboden.

Soepele overgang po-vo

Een belangrijk doel van de initiatieven is zorgdragen voor een soepele overgang van po naar vo. Alle initiatieven werken aan deze soepele overgang door een doorlopende leerlijn te creëren en door samenwerking en uitwisseling tussen het po en vo.

- Creëren van een **doorlopende leerlijn** (alle initiatieven). Zo hebben Spring High en Onderwijsroute 10-14 Zwolle leerdoelkaarten ontwikkeld, in samenwerking met SLO. Deze leerdoelkaarten zijn ontwikkeld voor een groot aantal vakken/leergebieden.¹¹ De indeling in die vakken/leergebieden is gelijk voor po en vo. Dit maakt het mogelijk een doorlopende leerlijn samen te stellen. De leerdoelen zijn op niveau ingedeeld in moeilijkheid van groep 7 tot vwo jaar 3. Dankzij de leerdoelkaarten zijn de doelen leidend voor de inrichting van het curriculum en niet de *lesmethoden*.
- **Samenwerken en uitwisselen** tussen po en vo (alle initiatieven). Bijvoorbeeld door het samen ontwerpen van het curriculum zoals de leraren op twee van de initiatieven doen. De po- en vo-leraren van een van de initiatieven ontwerpen gezamenlijk de overstijgende vak domeinen. Zo wordt bijvoorbeeld het domein Communication, waaronder de module Duits, door de bevoegde leraar Nederlands gegeven onder verantwoording van de bevoegde leraar Duits.

Daarnaast zien we dat de initiatieven ook werken aan vernieuwend onderwijs, door veelal vakoverstijgend te werken, maatwerk mogelijk te maken en leerlingen op hun eigen tempo te laten werken.

2.4 Verantwoording

In de projectplannen hebben de initiatieven beschreven op welke manier ze verantwoording afleggen aan het bevoegd gezag van de deelnemende scholen. De meeste initiatieven, acht van de tien, doen dit in een jaarverslag. Sommigen gebruiken daarvoor ook andere documenten. Eén initiatief noemt tevens de monitorrapportages van Oberon over 10-14 onderwijs en de uitkomsten, het thematisch onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs en interne kwaliteitsmetingen binnen de betrokken scholengroepen. Een ander initiatief noemt verschillende overleggen, met Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) en schoolleiders, waar verantwoording wordt afgelegd. Bij één initiatief is nog niet bekend met op welke wijze de schriftelijke verantwoording zal plaatsvinden.

De verantwoordingen bevatten informatie over werving en in- en doorstroom van leerlingen, de vorderingen van leerlingen, bewaking van de kwaliteit, financiën en toekomstverwachtingen. Ook resultaten van tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen en ouders worden gerapporteerd.

Wat de verantwoording ingewikkeld maakt, is dat voor po en vo deels verschillende kwaliteitseisen gelden. Het jaarverslag geldt daardoor niet in alle gevallen voor het 10-14-

¹¹ Zie voor een overzicht <https://www.slo.nl/thema/meer/10-14-onderwijs/leerdoelenkaarten/>

initiatief als geheel. Het komt voor dat het vo een jaarverslag opstelt, maar het po niet. Mede door de verschillen tussen po en vo kost het tijd om uit te zoeken hoe de verantwoording dient te worden vormgegeven.

3 Totstandkoming en verwachtingen

In dit hoofdstuk beschrijven we de eerste resultaten van de nulmeting ten aanzien van de totstandkoming van teambevoegdheid en de verwachtingen van de initiatieven. Ook staan we stil bij de beoogde methoden om kwaliteit te waarborgen en gaan we in op de beoogde werkwijze na beëindiging van het experiment.

3.1 Redenen voor gebruik van teambevoegdheid bij 10-14-onderwijs

Uit de gesprekken blijkt dat teambevoegdheid voor initiatieven als kans wordt gezien om bestaande constructies binnen de wettelijk vereiste situatie vorm te geven – en minder als noodzaak om het initiatief te kunnen continueren. In de praktijk werken de meeste initiatieven al met de principes van teambevoegdheid (namelijk gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en geven van onderwijs). Zes van de tien initiatieven benoemen expliciet de noodzaak van teambevoegdheid in het projectplan, dat ze voor aanvang van het experiment hebben ingediend bij OCW. Enerzijds houdt deze noodzaak in het conformeren aan wet- en regelgeving. Anderzijds geeft een initiatief aan teambevoegdheid een belangrijk instrument te vinden om invulling te geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid als team voor de brede ontwikkeling van de leerling. Opvallend is dat in vier projectplannen teambevoegdheid niet expliciet wordt genoemd.

Een aantal scholen brengt al enige tijd 10-14-onderwijs in de praktijk (waarvan een groot deel ook heeft deelgenomen aan de monitor 10-14-onderwijs¹²) en anderen zijn afgelopen september gestart. Alle initiatieven waren gestart met voorbereidingen van het 10-14-onderwijs, voordat het experiment teambevoegdheid werd geïntroduceerd. Het experiment teambevoegdheid is voor de nieuwe initiatieven ook geen doorslaggevende factor geweest om vorm te geven aan 10-14-onderwijs.

Oberon heeft in het kader van de 10-14 monitor¹³ gesprekken gevoerd met initiatieven die niet deelnemen aan het experiment. Hieruit blijkt dat er grofweg twee primaire beweegredenen bestaan om *niet* deel te nemen aan het experiment teambevoegdheid. Ten eerste blijkt dat initiatieven gewoonweg niet bekend zijn met het bestaan van het experiment of er wel van op de hoogte waren maar vanwege praktische redenen (o.a. drukte vanwege COVID-19) zich niet hebben aangemeld. Ten tweede zijn er initiatieven die niet de noodzaak ervaren hebben om deel te nemen aan het experiment omdat zij in de praktijk al de principes van teambevoegdheid toepassen. Deze laatste groep is zich dus onvoldoende bewust dat om te voldoen aan de wettelijk vereiste situatie, deelname aan het experiment feitelijk noodzakelijk is. Sterker nog, je zou kunnen stellen dat deelname aan het experiment feitelijk verplicht is conform de huidige wet- en regelgeving rondom bevoegdheden. Hierover bestaat echter nog enige verwarring onder de initiatieven: in hoeverre zijn initiatieven verplicht deel te nemen aan het experiment?

¹² Uitzondering is Academie Tien die in 2018 al van start is gegaan met 10-14-onderwijs.

¹³ Oberon (2019). *Monitor 10-14 onderwijs. Tweede tussenrapportage*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Den Haag.

3.2 Effect op opzetten 10-14-initiatief (alleen voor nieuwe initiatieven)

Bij beantwoording van de vraag in hoeverre de mogelijkheid van het invoeren van de teambevoegdheid een reden is om eerder geneigd te zijn om een 10-14-initiatief op te zetten zoomen we in op de recent gestarte initiatieven. Dit zijn Be-Tween Hardenberg, Fourteens Beverwijk, Onderwijs 10-14 Houten en Route 10-14 Tytjerksteradiel. Zoals eerder vermeld blijkt uit de gesprekken met deze initiatieven dat het experiment niet heeft meegespeeld in de overweging om 10-14 onderwijs op te zetten (zie paragraaf 3.1). Gesprekspartners geven aan dat teambevoegdheid het ontwikkelen van het initiatief wel heeft vereenvoudigd (minder knelpunten). Deelname aan het experiment draagt bij aan vertrouwen dat er binnen de kaders van de wet kan worden geopereerd en dat eenieder vanuit zijn eigen expertise en kracht kan bijdragen aan het team. Het gevraagde projectplan helpt bovendien om plannen te concretiseren: initiatieven worden hiermee gedwongen om ideeën binnen afzienbare termijn op papier te zetten. Het voordeel hiervan is dat hiermee een concreet overzicht ontstaat van het project, dat met iedereen kan worden gedeeld, aldus een gesprekspartner.

Een kanttekening is dat we alleen initiatieven spreken die al gestart zijn met 10-14-onderwijs, hierdoor is er mogelijk sprake van een *selection bias*. Het is denkbaar dat andere initiatieven niet tot stand zijn gekomen of hebben afgezien van 10-14-onderwijs omdat zij zonder teambevoegdheid het onderwijsconcept niet binnen de wettelijke kaders konden vormgeven. Ten tweede bestaat er de kans dat er momenteel initiatieven worden opgezet, waar het experiment teambevoegdheid meespeelt in de aanleiding om het initiatief te starten. Deze initiatieven komen mogelijk bij de volgende metingen wel in beeld. Hierbij verwachten wij dat teambevoegdheid de grootste toegevoegde meerwaarde heeft voor initiatieven met een kleine schaalgrootte (kleinere onderwijsteams) omdat het juist voor deze kleinere initiatieven lastig is om de bevoegdheden rond te krijgen. Grotere initiatieven met grotere teams hebben meer mogelijkheden en middelen om ook zonder teambevoegdheid vorm te geven aan 10-14-onderwijs.

Het is dus eigenlijk te vroeg om de vraag "in hoeverre zijn initiatieven door de mogelijkheid van het invoeren van de teambevoegdheid eerder geneigd om een 10-14-initiatief op te zetten" te beantwoorden.

3.3 Verwachtingen ten aanzien van deelname aan het experiment

Omdat initiatieven veelal reeds experimenterden met teambevoegdheid (of beoogden dit te doen) kunnen initiatieven doorgaans op dezelfde lijn voortzetten. Gesprekspartners dichten een aantal positieve neveneffecten toe aan deelname aan het experiment (in willekeurige volgorde):

- a) Teambevoegdheid vergroot kennisuitwisseling tussen po en vo en draagt daarmee bij aan verhoging van kwaliteit van onderwijs.
- b) Deelname verlaagt de drempel om leraren te werven die geen dubbele bevoegdheid hebben, maar een complementaire bevoegdheid ten aanzien van het team.
- c) Deelname brengt het project in stroomversnelling en helpt plannen te concretiseren.
- d) Deelname stelt het initiatief in staat kennis te maken met en te leren van andere initiatieven.
- e) Deelname aan het experiment behelst ook deelname aan het onderzoek. De huidige bevraging door een externe partij ondersteunt het team kritisch te reflecteren op de aanpak en leidt mogelijk tot nieuwe ideeën.

f) Het feit dat er volgens de regels wordt geopereerd biedt vertrouwen.

Verwachting a wordt in een aantal gesprekken als volgt verklaard: de po-leerkracht is doorgaans beter in differentiëren en de vo-docent heeft in de regel meer vakkennis. Door teambevoegdheid worden leraren gedwongen zaken in teamverband aan te vliegen. Hoe sterker het po- en vo-onderwijs en/of verschillende disciplines met elkaar worden vervlochten, hoe meer informatie doorgaans zal worden uitgewisseld, en hoe groter de potentiële leeropbrengst voor teamleden.

Verwachting b is met oog op het lerarentekort relevant. Een gesprekspartner geeft hierbij aan dat het fijn is om uit een grotere vijver te kunnen vissen. Het werven van iemand met een dubbele bevoegdheid is een zeer uitdagende klus, waarmee de continuïteit van het initiatief in het geding zou kunnen komen. Met het experiment kan invulling worden gegeven aan de wens van leerkrachten voor meer uitdaging en doorgroeimogelijkheden in hun werkzaamheden. In die zin helpen deze initiatieven de aantrekkingskracht van het beroep van leraar te vergroten en daarmee mogelijk ook de uitstroom uit het onderwijs te verlagen, aldus deze gesprekspartner.

3.4 Beoogde kwaliteitswaarborg

In deze paragraaf gaan we in op de instrumenten die de initiatieven inzetten om de kwaliteit van het onderwijs binnen teambevoegdheid te waarborgen. We maken hierbij onderscheid tussen kwaliteitswaarborging op het niveau van leerlingen en op het niveau van leraren. In de tussen- en eindmeting gaan we vervolgens na hoe deze instrumenten in de praktijk tot stand zijn gekomen en hoe tevreden de diverse stakeholders hierover zijn.

Volgen kwaliteit leerlingen

Als het gaat om het meten van onderwijskwaliteit vallen een aantal zaken op. Ten eerste geldt dat er door initiatieven meerdere methoden worden gehanteerd om kwaliteit in beeld te brengen. De persoonlijke begeleiding van leerlingen wordt door alle initiatieven ingezet (of verwacht men in te zetten). Acht initiatieven geven aan portfolio assessment of rubrics te (gaan) gebruiken. Ook het leerlingvolgsysteem wordt veel gebruikt: zeven initiatieven zetten deze in (of verwacht dit te gaan doen) volgens de projectplannen.

Tabel 5. Inzet van verschillende methoden voor kwaliteitsmeting onderwijs.

Meetmethode	Aantal initiatieven dat methode gebruikt volgens projectplan
Leerlingvolgsysteem	7
Formatief toetsen	5
Methodegebonden toetsen	2
Methode-onafhankelijk toetsen	4
Portfolio assessment of rubrics	8
Begeleiding leerlingen	10

Waarborgen kwaliteit leraren

De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal initiatieven dat gebruik maakt van een proces om kwaliteit op te volgen. Vier van de tien initiatieven geeft in het projectplan uitwerking aan kwaliteitsverbetering middels een vaste cyclus, zoals de Plan-Do-Check-Act(PCDA)-cyclus. In vijf van de tien projectplannen staat aangemerkt dat de werkwijze is

vastgelegd. In geen enkel projectplan is uitwerking gegeven aan de wijze waarop leraren worden ingewerkt. Dit beeld wordt in gesprekken bevestigd – dit gebeurt veelal ad hoc.

Tabel 6. Inzet van verschillende methoden voor kwaliteitsborging onderwijs.

Methoden borging kwaliteit	Aantal initiatieven dat methode heeft uitgewerkt in projectplan
Kwaliteitsverbetering middels vaste cyclus	4
Vastleggen werkwijze	5
Inwerken leraren	0

Ook bij de beoordeling van leraren is een werkwijze vereist die is aangepast op het profiel van de 10-14-leraar. Eén van de initiatieven heeft hiervoor een 'vaardigheidsmeter' ontwikkeld. Er wordt verder gebruik gemaakt van lesbezoeken, audits en een gesprekscyclus.

De inspanningen om kwaliteit van onderwijs te borgen zijn erg divers. Dit hangt sterk samen met de schaal en mate van volwassenheid van initiatieven. De meest recent gestarte initiatieven kennen vaak (nog) een kleine schaal en projectmatige aanpak. Er wordt gewerkt met een klein projectteam, de lijnen zijn kort en behoefte aan formalisatie is daarom laag. Typisch zijn overlegstructuren ad hoc ingericht en worden procedures beperkt uitgewerkt en vastgelegd.

Het is niet vreemd dat in het tempo waarin resultaat moet worden geboekt, de hoge werkdruk en in het enthousiasme formalisering over het hoofd wordt gezien of op de lange baan wordt geschoven. Toch ontstaan hierdoor onzes inziens wel risico's: mocht(en) een of meerdere teamleden onverhoopt uitvallen, komt de continuïteit van het initiatief in het geding omdat nieuwe teamleden niet eenvoudig kunnen worden opgenomen in deze werkwijze. Ook opschaling levert uitdagingen op om met deze werkwijze samenwerken en gedeelde verantwoordelijkheid binnen het team te borgen, wanneer het aantal leerlingen en het aantal klassen groeit.

Initiatieven die langer lopen, hebben veelal verschillende structuren ingesteld om kennisuitwisseling te waarborgen. Voorbeelden betreffen evaluatie middels een vaste cyclus of zelfs via een vooraf gedefinieerd kwaliteitssysteem waarin doelen, werkwijze (instrumenten), indicatoren en streefwaarden zijn vastgelegd. Ook zien we allerlei overlegstructuren waarin uitwisseling en kennisoverdracht tussen leraren wordt gefaciliteerd. Zo heeft Academie Tien, naast het kernteam van docenten dat verantwoordelijk is voor het onderwijs op de unit¹⁴, de school gestructureerd rondom verschillende verantwoordelijkheden: zo zijn bijvoorbeeld leerkrachten binnen het curriculumhuis verantwoordelijk voor de doorlopende leerlijnen en de kwaliteit van het zelfgemaakte lesmateriaal. Vakdocenten zijn verantwoordelijk voor de vakspecifieke inhoud en kwaliteit.

Toch zien we ook hier dat een aantal langer lopende initiatieven de projectmatige aanpak nog niet volledig is ontgroeid.

We verwachten dat ook in de toekomst diversiteit zal blijven bestaan in de wijze waarop initiatieven kwaliteit borgen en meten. Dit omdat de noodzaak en invulling van teambevoegdheid sterk verschilt, zie ook hoofdstuk 2. Is het bijvoorbeeld het geval dat vo-

¹⁴ Een unit bestaat uit klassen van verschillende jaarlagen bijv. een klas junioren (groep 7/8), drie brugklassen, twee klassen leerjaar 2 en een klas havo/vwo-3.

leraren lesgeven aan po-leerlingen, of geven ook po-leraren les aan vo-leerlingen? Vooralsnog zien we het beeld dat bij de meeste initiatieven vooral vo-leraren lesgeven aan po-leerlingen en in mindere mate andersom.

HR-beleid

Lesgeven op een 10-14-initiatief stelt specifieke eisen aan de leraar. Daarom hebben initiatieven over het algemeen veel aandacht besteed aan de werving. Initiatieven hebben een profiel opgesteld, specifiek voor 10-14-leraren. Sommige deden dit niet alleen op individueel niveau, maar ook voor het team als geheel. Bij de werving is gestreefd naar een goede mix van talenten en competenties. Een deel van de initiatieven heeft geworven binnen de eigen scholen, andere hebben ook daarbuiten gezocht. De werkwijze voor het inwerken van nieuwe leraren is een aandachtspunt; dit gebeurt veelal ad hoc.

Professionalisering is een ander belangrijk aspect van het werken in teambevoegdheid. Collegiale consultatie en intervisie vindt veelal plaats tijdens gezamenlijke sessies. Daarnaast krijgen docenten trainingen, bijvoorbeeld in het geven van coaching. Enkele initiatieven huren ook externe expertise in en/of bezoeken andere 10-14-initiatieven om inspiratie op te doen.

Het meest genoemde knelpunt op het vlak van arbeidsvoorwaarden is het verschil in de cao's voor po- en vo-leraren. Zeker nu ze op basis van gelijkwaardigheid in één team samenwerken, wordt dit als onrechtvaardig ervaren. Dit knelpunt is pas opgelost als de beloningsstructuur voor po en vo gelijkgeschakeld is. Op één initiatief is dat al het geval. De po-leraren van 10-14 zijn in dienst van de vo-school; hun salaris wordt ook vastgesteld conform de cao voor het voortgezet onderwijs.

Ook de beschikbare tijd wordt genoemd als een knelpunt. Het onderwijs wordt grotendeels ontwikkeld door de leraren zelf. Daarvoor zijn de meesten wel enthousiast, maar op de lange termijn is het moeilijk op te brengen om structureel extra tijd te investeren. Een knelpunt voor initiatieven met een 'flexibele schil' is dat de continuïteit van die schil lastig is te borgen. Je moet daarvoor goede afspraken maken over de hoeveelheid tijd voor 10-14 in verhouding tot de tijd voor je 'eigen' school. Anderzijds wil je ook zoveel mogelijk flexibiliteit behouden.

3.5 Werkwijze na beëindiging experiment

In de projectplannen zijn de initiatieven gevraagd hun werkwijze na beëindiging van het experiment uit te werken. OCW heeft dit opgenomen zodat de initiatieven voorbereid zijn op een eventueel eind van het experiment (het is immers een tijdelijke oplossing).

Uit de analyse van de projectplannen blijkt dat sommige initiatieven deze vraag hebben beantwoord vanuit het perspectief dat het 10-14-onderwijs zou stoppen (los van teambevoegdheid). Zij geven aan te verwachten dat alle leerlingen zullen terugkeren naar de school van herkomst. In de gesprekken is hierop doorgevraagd en blijkt echter dat elk initiatief juist aangeeft door te willen gaan met 10-14-onderwijs mocht het experiment teambevoegdheid stoppen. De initiatieven geven aan dit te zullen doen op een manier die mogelijk is binnen het huidige stelsel van bevoegdheden. Er zijn twee mogelijkheden. De eerste is dat docenten alleen nog maar lesgeven binnen hun eigen school(gebouw) of dat de klassenindeling wordt aangepast op basis van de bevoegdheden (weer op basis van leeftijd en stelsel). De tweede is dat het aantal dubbele bevoegdheden wordt uitgebreid. Dit kan door extra scholing van de huidige leraren en/of door nieuwe leraren te werven met een dubbele bevoegdheid. Gezien het enthousiasme bij de leraren voor deze vorm van onderwijs, verwachten initiatieven dat er bereidheid zal zijn voor deze investering.

Enkele initiatieven die willen doorgaan met 10-14-onderwijs verwachten dat er constructie zal ontstaan waarbij niet naar de letter van de wet wordt gekeken maar naar de intentie van de wet: het aanbieden van onderwijs. Met het huidige lerarentekort is het vormgeven van een team naar de letter van de wet (dus zonder mogelijkheid tot teambevoegdheid) praktisch onmogelijk, geven deze initiatieven aan. Daarnaast is men van plan om dan op zoek te gaan naar alle mogelijkheden die de wet biedt. Het eventueel stopzetten van het experiment (formeel) hoeft dan niet te leiden tot stopzetten van experimenteren met teambevoegdheid in de praktijk.

4 Conclusie

Alle initiatieven waren al gestart met (voorbereidingen van) het 10-14-onderwijs, voordat het experiment teambevoegdheid werd geïntroduceerd. Het experiment is dus voor geen van de deelnemende scholen een reden geweest om te starten met 10-14-onderwijs. Voor nieuwe initiatieven heeft het experiment teambevoegdheid het ontwikkelen van het initiatief wel vereenvoudigd doordat er niet tegen de eisen omtrent (dubbele) bevoegdheden aan wordt gelopen. Deelname aan het experiment draagt bij aan het vertrouwen dat er binnen de kaders van de wet kan worden geopereerd. Voor bestaande initiatieven blijkt dat teambevoegdheid als kans wordt gezien om bestaande constructies binnen de wettelijk vereiste situatie vorm te geven – en minder als noodzaak om het initiatief te kunnen continueren. In de praktijk werkten de meeste initiatieven al volgens de principes van teambevoegdheid (namelijk gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en geven van onderwijs).

Omdat initiatieven veelal reeds experimenteerden met teambevoegdheid (of daarvoor plannen hadden gemaakt) kunnen initiatieven doorgaans op dezelfde lijn voortzetten. Gesprekspartners dichtten een aantal positieve neveneffecten toe aan deelname aan het experiment: vergroten kennisuitwisseling tussen po en vo, bijdragen aan verhoging van kwaliteit van onderwijs, verlagen drempel om leraren te werven zonder dubbele bevoegdheid, in stroomversnelling brengen van het project en concretiseren plannen (nieuwe initiatieven), leren van andere initiatieven en deelname aan onderzoek.

De inspanningen om kwaliteit van onderwijs te borgen zijn erg divers. Dit hangt sterk samen met de schaal en het stadium van ontwikkeling van de initiatieven. De meest recent gestarte initiatieven kennen vaak (nog) een kleine schaal en projectmatige aanpak met lage mate van formalisatie. Persoonlijke begeleiding van leerlingen wordt door alle initiatieven ingezet (of verwacht men in te zetten). Acht van de negen initiatieven geven aan portfolio assessment of rubrics te (gaan) gebruiken. Ook het leerlingvolgsysteem wordt veel gebruikt.

Bij de tien initiatieven die deelnemen aan het experiment werken gemiddeld ruim drie po-leraren, dertien vo-leraren en één leraar met een dubbele bevoegdheid. Tussen de initiatieven zijn er aanzienlijke verschillen, vooral het aantal vo-docenten loopt uiteen. Sommige initiatieven hebben een kernteam, waarin in ieder geval de kernvakken, Nederlands, Engels en wiskunde, zijn vertegenwoordigd. Bij andere initiatieven maken vo-docenten voor tien of meer vakken deel uit van het team. De wijze waarop het team is vormgegeven bepaalt ook in grote mate hoe de verantwoordelijkheden zijn verdeeld. Grootschaligere initiatieven (die vaak langer lopen), hebben veelal verschillende structuren ingesteld om invulling te geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het onderwijs binnen het team. Voorbeelden betreffen evaluatie middels een vaste cyclus of zelfs via een vooraf gedefinieerd kwaliteitssysteem waarin doelen, werkwijze (instrumenten), indicatoren en streefwaarden zijn vastgelegd. Ook zien we bij deze initiatieven diverse overlegstructuren waarin uitwisseling en kennisoverdracht tussen leraren worden gefaciliteerd. De meest recent gestarte initiatieven kennen vaak (nog) een kleine schaal en projectmatige aanpak. Men werkt met een klein projectteam, de lijnen zijn kort en behoefte aan formalisatie is daarom laag. Typisch zijn overlegstructuren ad hoc ingericht en worden procedures beperkt uitgewerkt en vastgelegd.

HRM-beleid is een belangrijk aandachtspunt voor de initiatieven. Met teambevoegdheid kan invulling worden gegeven aan de wens van leerkrachten voor meer uitdaging en

doorgroeimogelijkheden in hun werkzaamheden. Tegelijkertijd is het niet meer noodzakelijk om (schaarse) leraren met dubbele bevoegdheid te werven en/of dubbele bezetting te bekostigen. Knelpunten zijn verschillen in de arbeidsvoorwaarden voor po-leraren en vo-leraren en de beschikbare tijd.

Als na afloop van het experiment de mogelijkheid tot een teambevoegdheid wordt beëindigd, verwachten vrijwel alle initiatieven door te gaan met 10-14-onderwijs. De initiatieven geven aan dit te zullen doen op een manier die mogelijk is binnen het huidige stelsel van bevoegdheden (bijvoorbeeld extra scholing of het werven van nieuwe leerkrachten met dubbele bevoegdheid) ofwel door middel van een andere indeling van de groepen (op basis van leeftijd en stelsel).

Bijlage 1. Korte omschrijving initiatieven

Be-Tween Hardenberg	
Doel 10-14-onderwijs	Ontwikkelen van een voorziening voor een specifieke groep kinderen in Hardenberg en omgeving die in eigen tempo met plezier een veilige en succesvolle stap naar/in het voortgezet onderwijs willen maken.
Startjaar initiatief	2020-2021
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	Zonder teambevoegdheid was men ook gestart met deze vorm van onderwijs. Redenen voor deelname aan experiment: het goed willen regelen, het meekijken van een externe organisatie, het leren van andere scholen.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Alle niveaus. In 2020-2021 is gestart met 1 groep bestaande uit leerlingen van groep 8 en vo-leerjaar 1. In schooljaar 2021-2022 komt er nog een klas bij een klas met vo-leerjaar 1 en 2 gecombineerd.
Aantal leerlingen	13 leerlingen
Groepssamenstelling en vakintegratie	Po en vo gecombineerd, gedeeltelijke vakintegratie.
Vormgeving sector-overstijgend team	2 po-leraren en 4 vo-leraren. Daarnaast een docent Engels en een docent Frans die helpen met het ontwikkelen van de curriculumlijn, maar zelf geen lessen geven.
Werkwijze beëindiging experiment	Er zal samen worden gezocht naar een oplossing bij het beëindigen van het experiment teambevoegdheid, concreet zijn twee varianten mogelijk: 1. Iedere docent geeft de vakken waar hij/zij bevoegdheid voor heeft. De po-leerlingen komen in een aparte klas waar wordt lesgegeven door PABO-leerkrachten. 2. De leerkrachten halen een certificaat groepsleerkracht vmbo basis-kader.

Fourteens Beverwijk	
Doel 10-14-onderwijs	Om onderwijs te bieden aan kinderen die baat hebben bij een langere zoektocht en een meer geleidelijke overgang tussen po en vo, waarin er tevens meer individuele aandacht mogelijk is.
Startjaar initiatief	2020-2021
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	Men was al bezig met het ontwikkelen van het onderwijs, waarbij men in de veronderstelling was dat de bevoegdheden in orde waren. Het experiment teambevoegdheid bracht ze op de hoogte van de eisen rondom bevoegdheden en kwam in zekere zin dus precies op tijd.
Doelgroep (niveaus en	Alle niveaus. In 2020-2021 is gestart met 1 groep bestaande uit

Fourteens Beverwijk	
leerjaren)	leerlingen van groep 7, groep 8 en vo-leerjaar 1. In schooljaar 2021-2022 komt vo-leerjaar 2 erbij.
Aantal leerlingen	29 leerlingen
Groepssamenstelling en vakintegratie	Geïntegreerde groepssamenstelling, gedeeltelijke vakintegratie.
Vormgeving sector-overstijgend team	2 po-leraren (parttime), 2 vo-leraren (verschillend aantal fte) en 4 vo-leraren als back-up. Er zijn twee leraren met dubbele bevoegdheden.
Werkwijze beëindiging experiment	Continuering van het 10-14-onderwijs. Ervoor zorgen dat er genoeg docenten zijn met dubbele bevoegdheid of docenten aannemen die bereid zijn een extra opleiding te doen. Mogelijk biedt in dat geval ook verhuizing naar het vo-gebouw mogelijkheden.

Route 10-14 Tytjerksteradiel	
Doel 10-14-onderwijs	<p>10-14 is organisch ontstaan; deden al uitwisselingen van docenten door lerarentekort. Doelen van route 10-14 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een soepelere overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs creëren; • de onderwijsinhoud – en het onderwijssysteem beter laten aansluiten bij het tienerbrein. <p>Daarnaast wil het initiatief rechtdoen aan verschillen in ontwikkelingstempo en kwaliteiten van leerlingen; * kansen van kinderen vergroten, door pas vanaf 14 jaar een richting te kiezen; onderwijs op maat bieden.</p>
Startjaar initiatief	2021-2022
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	Om te leren en om kennis uit te wisselen met andere initiatieven.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Alle niveaus. Starten volgend jaar (2021) met groep 7 en pakken dan elk jaar oplopend (groep 8, vo-leerjaar 1 en 2) een jaarlaag erbij. Dit schooljaar is men gestart met gastlessen gegeven door een docent wiskunde, Nederlands en godsdienst aan groep 8 en deels aan groep 7.
Aantal leerlingen	0 leerlingen
Groepssamenstelling en vakintegratie	Groepssamenstelling nog onduidelijk, waarschijnlijk gedeeltelijke vakintegratie
Vormgeving sector-overstijgend team	Nog niet duidelijk. Momenteel geven wel al 3 vo-docenten (wiskunde, Nederlands en godsdienst) les op het po. In de werkgroep zitten 2 vo docenten (Nederlands en Frans), 3 po-docenten en de po-adjunct-directeur.
Werkwijze beëindiging experiment	Alleen de uitwisseling van vo-docenten naar po zal dan blijven.

Academie Tien Nuovo Utrecht	
Doel 10-14-onderwijs	Onderwijs geven dat past bij de ontwikkeling van een leerling. Zorgen voor een doorlopende leerlijn, uitstel van schoolkeuze en het bieden van maatwerk.
Startjaar initiatief	2018-2019
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	Om te voldoen aan de kaders. Het initiatief was al bezig met 10-14-onderwijs en werkte met de principes van teambevoegdheid, toen het experiment werd opgezet paste dit goed.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Niveaus Vmbo-g, Vmbo-tl, havo en vwo. Leerjaren Groep 7, groep 8, vo-leerjaar 1 en 2.
Aantal leerlingen	42 leerlingen in groep 7-8, in leerjaren 1 en 2 bijna 400 leerlingen maakt het totaal ruim 400 leerlingen.
Groepssamenstelling en vakintegratie	Geïntegreerde groepssamenstelling en gedeeltelijke vakintegratie.
Vormgeving sectoroverstijgend team	De school is georganiseerd in units. Op elke unit is er bevoegdheid voor 1 po-leraar, 10 vo-leraren.
Werkwijze beëindiging experiment	Er zal zeker door worden gegaan met 10-14-onderwijs, er zal worden gezocht naar een oplossing (eventueel door gebruikmaking van de mazen in de wet).

Onderwijs 10-14 Houten	
Doel 10-14-onderwijs	Om de samenwerking en overgang tussen po en vo te versterken en daarbij beter te kunnen aansluiten op de leer- en ontwikkelbehoefte en kansen voor kinderen.
Startjaar initiatief	2020-2021
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	Men kwam er achter dat teambevoegdheid nodig was voor het geven van 10-14-onderwijs. Bijkomend voordeel is dat er nu iemand meekijkt bij de start van het initiatief (OCW/de onderzoekers) en dat de ideeën op papier moesten worden gezet.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Alle niveaus. In 2020-2021 gestart met onderwijs aan vo-leerjaar 1. In 2021-2022 komen daar ook groep 7, groep 8 en vo-leraar 2 bij.
Aantal leerlingen	24 leerlingen
Groepssamenstelling en vakintegratie	Momenteel sprake van één jaargroep, vanaf volgend jaar geïntegreerde leerjaren. Gedeeltelijke vakintegratie.
Vormgeving sectoroverstijgend team	3 po-leraren, waaronder de afdelingsleider/kwartiermaker, en 5 vo-leraren met fte van 0,05 tot 1 (vakexperts). Daarnaast zijn er 11 vakbegeleiders betrokken, die dit jaar geen aanstelling hebben (taken vanuit taakuren aanstelling).
Werkwijze beëindiging experiment	Terugkeren naar de wettelijk vereiste situatie. Men zal moeten onderzoeken hoe 10-14 onderwijs dan vormgegeven kan worden.

Spring High Amsterdam	
Doel 10-14-onderwijs	Spring High wil de keuze voor een onderwijstype uitstellen, waardoor de leerling de mogelijkheid krijgt om een hoger niveau te halen dan waar hij in groep 8 op wordt ingeschat. Spring High hanteert een doorlopende lijn zonder een vroege selectie waardoor leerlingen op hun eigen tempo kunnen ontwikkelen. Het is de ambitie van Spring High om 2-18 onderwijs te bieden. Het aanbieden van 10-14 onderwijs is een opstap daarnaartoe.
Startjaar initiatief	2016/2017
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	De strikte scheiding tussen vakken en tussen po en vo laat Spring High los. Met een teambevoegdheid wordt toegestaan wat in feite al praktisch is op Spring High. Er waren op Spring High al een aantal collega's met dubbele bevoegdheid. Bij Spring High zitten groep 8, klas 1 en klas 2 gezamenlijk op een leerplein bij elkaar waardoor de schoolleiding is gaan bekijken wat er wettelijk is toegestaan. Deelnemen aan het experiment teambevoegdheid was een logische stap; het sloot al aan bij wat er nodig was binnen Spring High.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	10 t/m 18 jaar (groep 7 t/m klas 6)
Aantal leerlingen	186 leerlingen (schooljaar 2019/2020)
Groepssamenstelling en vakintegratie	Alle leerjaren, volledige vakintegratie
Vormgeving sector-overstijgend team	1 po-leraar, 17 vo-leraren
Werkwijze beëindiging experiment	Het Spring High zal dan stoppen met de teambevoegdheid. Docenten zullen dan alleen lesgeven in het schooltype en het vak waarvoor ze bevoegd zijn. Zij zullen daar dan niet meer buiten treden. Dit betekent wel dat ze waarschijnlijk genoodzaakt zijn een andere groepsindeling te maken; op basis van leeftijd en schooltype.

Simon van Hasselt / Tienerschool Groningen	
Doel 10-14-onderwijs	Leerlingen zo snel mogelijk op de juiste plek krijgen is een belangrijk doel van de Tienerschool Groningen. Op de Tienerschool ontdekken leerlingen hun talenten waardoor ze beter weten wat ze kunnen en willen. De Simon van Hasseltschool focust zich met name op het wegwerken van leerachterstanden bij vmbo-leerlingen.
Startjaar initiatief	2017/2018
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	Door deelname aan het experiment verwacht men dat leraren te weten komen wat er in beide sectoren (po en vo) gebeurt. Dit vindt de school belangrijk.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Groep 6 t/m klas 2 (VMBO) De Simon van Hasseltschool is een school waar schakelonder-

Simon van Hasselt / Tienschool Groningen	
leerjaren)	wijs wordt geboden aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften.
Aantal leerlingen	133 leerlingen (schooljaar 2019/2020)
Groepssamenstelling en vakintegratie	Combinatie van twee leerjaren po/vo (groep 8/ klas 1) (klas 2/ klas 3) en gedeeltelijke vakintegratie.
Vormgeving sector-overstijgend team	1 po-leraar en 17 vo-leraren.
Werkwijze beëindiging experiment	Niet genoemd in projectplan.

Onderwijsroute 10-14 Zwolle	
Doel 10-14-onderwijs	Het 10-14 onderwijs van Onderwijsroute 10-14 probeert een antwoord te geven op de vraag naar het bieden van maatwerk in de overgang tussen primair en voortgezet onderwijs (vroegselectie), het optimaal benutten van potentieel van leerlingen en het gelijke kansen bieden voor alle leerlingen: het 10-14 onderwijs. Het opleiden van leerlingen op Onderwijsroute 10-14 is niet alleen gericht op de cognitieve leerwinst (kwalificatie) maar ook op subjectificatie (persoonsvorming) en socialisatie uit de theorie van Biesta. Het doel van Onderwijsroute 10-14 is leerlingen door een sterke focus op 'deep learning' op te leiden tot competente burgers, zodat zij kunnen participeren in de maatschappij.
Startjaar initiatief	2017/2018
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	De opzet van de teambevoegdheid is voor de Onderwijsroute 10-14 noodzakelijk om de huidige werkwijze binnen de kaders van wet- en regelgeving te krijgen.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Groep 7 t/m klas 2 (alle niveaus van vmbo-basis tot vwo)
Aantal leerlingen	157 leerlingen (schooljaar 2019/2020)
Groepssamenstelling en vakintegratie	Alle leerjaren geïntegreerd met gedeeltelijke vakintegratie
Vormgeving sector-overstijgend team	6 po-leraren, 11 vo-leraren, 1 leraar met dubbele bevoegdheid (po en vo)
Werkwijze beëindiging experiment	Mocht om wat voor reden dan ook het experiment niet leiden tot een wettelijke borging van de teambevoegdheid voor 10-14-onderwijs, dan zal het college van bestuur maatregelen nemen, zoals het nascholen van personeel, zodat aan alle (dan vigerende) bevoegdheidseisen voldaan zal zijn. Zo continueert OoZ het 10-14-onderwijs, terwijl de Onderwijsroute 10-14 voldoet aan de wettelijke vereisten.

SOOOOL 10-14 Horst aan de Maas	
Doel 10-14-onderwijs	SOOOOL 10-14 staat voor Samen, Ontdekkend, Onderzoekend, Ontwerpend en Ondernemend Leren. Het aspect van samen staat centraal doordat de leerlingen zich ontwikkelen samen met de coach, de ouders en de medeleerlingen. Daarmee is de ambitie van het 10-14 onderwijs om gelijke kansen te bieden voor alle leerlingen door maatwerk te leveren waarin de talentontwikkeling van de leerling voorop staat. Door 'learning by doing' gaan leerlingen daarnaast ontdekken wat bij hen past, daarbij vindt er een accentverschuiving plaats van kennis naar vaardigheden. Onderzoeken komt in het onderwijs terug, doordat leerlingen met een onderzoekende houding op zoek gaan naar hun talenten en naar hoe zij het beste leren. De ambitie voor SOOOOL 10-14 is om ervoor te zorgen dat leerlingen zichzelf en hun kwaliteiten goed leren kennen, zich breed en optimaal ontwikkelen en eigenaar van hun eigen ontwikkelproces zijn.
Startjaar initiatief	2018/2019
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	SOOOOL werkt al enkele jaren op deze manier. Door deel te nemen aan het experiment wordt deze werkwijze 'gelegaliseerd'.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Groep 7 t/m klas 2 SOOOOL 10-14 richt zich op leerlingen met een perspectief op vmbo-advies of eventueel een havo-advies. De reden hiervoor is dat men zich allereerst niet meteen de hele range wilden pakken, omdat het prioriteit had eerst het onderwijsconcept goed vorm te geven. Ten tweede is het CITAVERDE College (de vo school waaraan SOOOOL verbonden is) een vmbo-school, waardoor het voor de initiatiefnemers logisch was zich vooral op het vmbo te richten. Daarnaast is de dreiging of de gevolgen van krimp bij de praktijkvakken nijpender dan voor de havo- en vwo-afdelingen.
Aantal leerlingen	34 leerlingen
Groepssamenstelling en vakintegratie	Er zijn jaargroepen met gedeeltelijke vak integratie
Vormgeving sector-overstijgend team	1 po-leraar, 2 vo-leraren, 1 leraar met dubbele bevoegdheid (po en vo)
Werkwijze beëindiging experiment	Wanneer beëindiging van het experiment betekent dat tienscholen worden opgeheven, dan keren leerlingen terug naar de school van herkomst of maken een keuze voor vervolgonderwijs wanneer ze ondertussen van po naar vo zouden zijn overgegaan. Deze afspraken gelden ook nu al voor leerlingen die ontdekken dat het concept voor hen niet passend is. Ook zij kunnen altijd terug naar de school van herkomst.

De LeerOnderneming Ridderkerk	
Doel 10-14-onderwijs	De belangrijkste pijlers van De LeerOnderneming zijn 'leren door doen' en 'autonomie voor het eigen leerproces'. Leren door doen is een pijler in het onderwijs van De LeerOnderneming omdat de ontwikkeling van vaardigheden net zo belangrijk is als de cognitieve ontwikkeling van een kind. Met de andere pijler beoogt De LeerOnderneming leerlingen meer actief te betrekken te laten zijn bij hun eigen leerproces. Er wordt toegewerkt naar zelfstandige, zelfredzame kinderen die zelf hun leerproces kunnen reguleren.
Startjaar initiatief	2016/2017
Waarom neemt initiatief deel aan experiment?	Door de inrichting van het onderwijsconcept zorgen alle leraren binnen de LeerOnderneming gezamenlijkheid in alle leerjaren voor de inrichting en uitvoer van de diverse vakgebieden en zijn ze als team gezamenlijk verantwoordelijk voor de brede ontwikkeling van elke leerling waardoor de teambevoegdheid een belangrijk element is.
Doelgroep (niveaus en leerjaren)	Groep 7 t/m klas 2 (alle niveaus van vmbo-basis tot vwo)
Aantal leerlingen	77 leerlingen (schooljaar 2019/2020)
Groepssamenstelling en vakintegratie	Er zijn jaargroepen met gedeeltelijke vak integratie
Vormgeving sector-overstijgend team	3 po-leraren en 7 vo-leraren
Werkwijze beëindiging experiment	Door de intensieve samenwerking met het Gemini College kan er zo nodig geschakeld worden naar een wettelijk vereiste situatie. Alle bevoegdheden zijn hier aanwezig en kunnen worden ingezet.

Bijlage 2. Overzicht interviewrespondenten

Naam	Functie/organisatie
ACADEMIE TIEN	
Albert Wijnsma	Rector ACADEMIE TIEN
Antoinette Smit	Directeur obs Het Zand
Fourteens Beverwijk	
Wiske Ruijgrok	Projectleider Fourteens en docent Nederlands op Kennemer College
Route 10-14 Burgum	
Adelien Buruma	Stafmedewerker onderwijs PCBO Tytsjerksteradiel
Marieke van der Veen	Adjunct-directeur van CBS de Arke, projectleider 10-14-onderwijs
Onderwijs 10-14 Houten	
Marja In der Maur	Kwartiermaker en afdelingsleider Onderwijs 10-14 Houten
Be-Tween Hardenberg	
Rosanne Schuurman	Directeur basisschool Bloemenhof, vertegenwoordigd de stichting Chrono in de samenwerking en lid van sectoroverstijgend team
Gert Schooten	Teamleider VWO-onderbouw van het Vechtdal College, contact-presoon 10-14-onderwijs Vechtdalcollege, lid van sectoroverstijgend team
Spring High	
Camire de Adelhart Toorop	Directrice Spring High
Joke Middelbeek	Bestuurder Stichting Westelijke Tuinsteden
Tienerschool Groningen	
Jan Kuik	Locatiedirecteur van de Simon van Hasseltschool
Hiltje Rookmaker	Directrice aangesloten vo-school Leon van Gelder
Onderwijsroute 10-14 Zwolle	
Annelies Robben	Netwerkgisseur Onderwijsroute 10-14
Tom Versteeg	Directeur aangesloten vo-school
Arie de Wit	Vertegenwoordiger College van Bestuur
SOOOOL 10-14	
Dorien Stals	Projectleider SOOOOL 10-14
De LeerOnderneming	
Jenny Everts	Bestuurder van de stichting Onderwijsgroep Zuid-Hollandse Waarden voor Primair en Voortgezet Onderwijs (OZHW)

Contact:

Dialogic innovatie & interactie

Hooghiemstraplein 33-36

3514 AX Utrecht

Tel. +31 (0)30 215 05 80

www.dialogic.nl

